Liikenne- ja viestintävirasto
Transport- och kommunikationsverket

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Päiväys/Datum
20.05.2025
Dnro/Dnr
TRAFICOM/276743/03.03.01/2025
Viite/Referens
UJ 5/2025 vp, U 21/2013 vp

Lausunto asiassa U 21/2013 vp Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (lentomatkustajien oikeudet) koskeva jatkokirjelmä UJ 5/2025 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenne- ja viestintävirastolta (Traficom) kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa U 21/2013 vp Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (lentomatkustajien oikeudet) koskeva jatkokirjelmä UJ 5/2025 vp.

Asia liittyy komission 13.3.2013 antamaan ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 261/2004 ja matkustajien ja heidän matkatavaroidensa ilmakuljetusta koskevasta lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta 9 päivänä lokakuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta (COM/2013/0130 final). Neuvottelut ehdotuksesta on nyt käynnistetty uudelleen.

Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Päähuomiot lentomatkustajan oikeuksia koskevan asetuksen (EY) N:o 261/2004 muuttamisesta

Traficom pitää tärkeänä, että asetusta (EY) N:o 261/2004 sovelletaan kaikkiin lentoyhtiöihin tasapuolisesti. Esimerkiksi EU:n lentoliikenteen harjoittajien ei tulisi olla epäedullisemmassa asemassa suhteessa kolmansien maiden lentoyhtiöihin nähden. Tämä tavoite tukee myös matkustajien korkeaa suojaa eli matkustajien tulisi saada sama suoja riippumatta siitä, minkä lentoyhtiön lennolla he matkustavat. Traficom toteaa, että kansallisten viranomaisten valvontatoimivaltuuksien tulee olla riittävän kattavat tehokkaan valvonnan toteutumiseksi kaikkien lentoyhtiöiden osalta.

Traficom tuo valtioneuvoston tavoin esille vakiokorvausten aiheuttaman kuormituksen myös lentoyhtiöiden näkökulmasta. Traficom huomioi, että vakiokorvausten suuruus on ehdotuksessa edelleen varsin korkea.

Valtioneuvoston kannassa painotetaan häiriötilanteessa annettavaa apua koskevien säännösten tärkeyttä. Traficom yhtyy valtioneuvoston kantaan. Traficom pitää tärkeänä, että uudelleenreititys ja huolenpito toteutuvat lentoyhtiöiden toimesta aktiivisesti. Traficom katsoo, että vain erityisissä tapauksissa voidaan aktiivisen huolenpidon ja uudelleenreitityksen pääsäännöstä poiketa. Jos uudelleenreititystä tai huolenpitoa ei

kaikesta huolimatta ole tarjottu lentoyhtiön toimesta, tulee asetuksessa (EY) N:o 261/2004 riittävällä tavalla turvata aiheutuneiden uudelleenreitityskulujen ja huolenpitokulujen korvaaminen lentoyhtiön toimesta.

Lisäksi on ehdotettu, että tietyillä lentoasemilla olisi oltava nk. "*Airport contingency plan*" sellaisia tilanteita varten, jossa useiden lentojen peruutusten ja viivästysten vuoksi huomattava määrä matkustajia jää lentoasemalle jumiin. Valtioneuvoston jatkokirjelmässä tämä "*Airport contingency plan*" on käännetty "valmiussuunnitelmaksi". Traficom pitää esitettyjä säännöksiä asiasta pääosin kannatettavina. Traficom pitää kuitenkin tärkeänä nostaa esille, että Suomessa on jo erityistä laajempaa kansallista sääntelyä valmiussuunnitelmista ilmailun alalla.

Traficom pitää myös hyvänä, että nk. "*tarmac delay"* -tapauksista (kenttäalueella odottaminen) on nyt ehdotettu sääntelyä. Traficom tuo kuitenkin esille, että perusteiden, joiden nojalla koneessa odottamisen aikaa voitaisiin pidentää tulisi olla riittävän kattavia matkustajien hyvinvointia kuitenkaan vaarantamatta.

Matkustajan oikeuksien valvonta Suomessa

Traficom katsoo, että on tärkeää, että valvontaviranomaiselle jätetään mahdollisuus riskiperusteiseen valvontaan eikä asetuksessa (EY) N:o 261/2004 edellytetä kansallisilta valvontaviranomaisilta yksittäisten riita-asioiden käsittelyä.

Traficom tuo myös esille yleisesti, että matkustajan oikeuksia koskevien asetusten muutosten ja uudistusten yhteydessä on tarpeen arvioida Suomen matkustajan oikeuksia valvovien viranomaisten välistä nykyistä tehtävänjakoa. Traficom katsoo, että kaikessa viranomaistoiminnassa tulee välttää päällekkäistä työtä. Olisi tarkoituksenmukaista käsitellä samaa asiaa koskevat kysymykset vain yhdessä viranomaisessa.

Tällä hetkellä EU:n matkustajan oikeuksia (ml. lentomatkustajan oikeuksia) valvovat kuluttajien osalta kuluttaja-asiamies sekä nk. liikematkustajien (muiden kuin kuluttajien) osalta Traficom. Traficom valvoo myös EU:n matkustajanoikeusasetuksiin perustuvia vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksia eri liikennemuodoissa. Kuluttajien yksittäiset valitukset käsittelee kuluttajariitalautakunta. Traficom käsittelee vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden valitukset ja antaa liikematkustajille yleistä neuvontaa.

Viranomaisten välisen tietojenvaihdon ja yhteistyön merkitystä unohtamatta, Traficom toteaa kuitenkin myös, että lakiin kirjattavan tehtävänjaon eri viranomaisten välillä tulisi perustua ensi sijassa jakoon vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksien ja matkustajan oikeuksia koskevien asetusten mukaisten muiden matkustajille kuuluvien oikeuksien välillä. Lisäksi tulisi huomioida, että matkustajan oikeuksia koskevissa asetuksissa on sellaisia velvoitteita, joiden valvonnan kuulumisesta vain toiselle viranomaiselle tulisi myös tarkemmin säätää kansallisessa laissa. Selkeä jaottelu tukisi viranomaisten erityisosaamisen keskittämistä sekä palvelisi tavoitetta matkustajan suojelun korkeasta tasosta. Esimerkiksi lentomatkustajan oikeuksia koskevassa asetusehdotuksessa on tunnistettavissa selkeämmin kuluttaja-asiamiehelle luontaisesti kuuluvia tehtäviä, kuten sopimusoikeudelliset asiat, ja toisaalta liikenteen viranomaisen (Traficom) valvontaan luontaisesti kuuluvia tehtäviä, kuten esimerkiksi "*Airport contingency plan*" -asiaan liittyvät ehdotetut säännökset.

Ehdotus asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamiseksi

Traficom pitää kannatettavana ehdotusta asetuksen (EY) N:o 2027/97 päivittämisestä

siten, että jatkossa vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden liikkumisen apuvälineen tai avustavan koiran korvaamista koskevan erityisen ilmoituksen tekemisestä viestitään matkustajille entistä selkeämmin ja tätä mahdollisuutta tarjotaan matkustajille aktiivisesti. Myös avustavan koiran lisääminen asetuksen soveltamisalaan on kannatettavaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksien turvaamiseksi lentomatkalla.

Valtioneuvoston kannassa on myös todettu, että käsimatkatavaran ja soittimien kuljetusehtojen selkeyttämisessä on huomioitava riittävällä tavalla muun muassa turvallisuuteen liittyvät näkökohdat. Traficom pitää valtioneuvoston tavoin turvallisuusnäkökulman huomioimista hyvin tärkeänä seikkana.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 20.5.2025. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Pöntinen Jari
Johtaja

Santaharju Anu
Erityisasiantuntija